

Samenvatting

In dit onderzoek beschouwen we de wensen van gebruikers van het Prognosemodel Justitiële Ketens dat inmiddels ruim 20 jaar wordt gehanteerd binnen het Ministerie van Justitie en Veiligheid. Justitiële ketens zijn organisatieonderdelen die samen verantwoordelijk zijn voor de rechtspleging. Onder de naam JuKeBox werd het prognosemodel vanaf 1997 het eerst in gebruik genomen om inzicht te verschaffen in de behoefte aan sanctiecapaciteit. Sindsdien bestrijkt het hieruit ontwikkelde PMJ model ook de bredere strafrechtketen, de civiele en bestuursrechtelijke keten.

Een prognose schat naar haar aard verwachtingen in. In de werkelijkheid blijkt pas welke gebeurtenissen hoe vaak plaatsvinden. Bovendien blijken op bijna elk beleidsterrein incidentele gebeurtenissen met een grote impact grote schommelingen in de productie of dienstverlening te veroorzaken waardoor ketens snel onregelmatig belast of overbelast kunnen raken.

Om wensen van de gebruikers van het PMJ in kaart te kunnen brengen hebben we in dit onderzoek binnen diverse schakels van justitiële ketens gesproken met respondenten met verschillende rollen en functies. Vaak zijn beslissingen rondom begroting, uitvoering en verantwoording per schakel belegd in gescheiden verantwoordelijkheden.

Uit deze gesprekken is te concluderen dat het prognosemodel in technische zin voldoet, maar dat er nog verbeteringen mogelijk zijn in de wijze waarop wordt gewerkt met de prognoses als basis voor begrotingsvoorbereiding. Respondenten schetsen problemen die in praktijk optreden doordat de geprognosticeerde aantallen zaken en gevallen gemiddeld zijn, terwijl de praktijk vaak door uitwassen en uitzonderingen wordt bepaald. Respondenten willen een betere aansluiting tussen strategie en operaties.

Oplösungen die respondenten schetsen, liggen in het beter beleggen of soms specifiek inrichten van een tactisch tussenniveau dat de kloof tussen strategie en operaties kan overbruggen. Het huidige prognose-instrument is geoptimaliseerd voor strategiebeslissingen met jaarlijkse cycli. Het is mogelijk dit met aanpassingen ook geschikt te maken voor kortere cycli die mogelijk beter aansluiten bij de operationele dynamiek. Essentieel is dat uitbreiding van de PMJ gebruikcontext niet leidt tot een afbreuk van de rijkheid van het bestaande instrument. Helderheid over de wijze waarop PMJ zal worden ingezet biedt ruimte om onderscheid te maken tussen lange termijn strategische en kortere termijn tactische planning. De voorgestelde verbeteringen vragen om een robuustere organisatie van het PMJ-team.

Elementen die respondenten noemen en kunnen passen in de bredere gebruikstoepassing van PMJ zijn:

1. Meer inzicht in onderbouwing prognose om zo het draagvlak nog verder te vergroten.
2. Meer tijd voor training en instructie.
3. Nog beter inspelen op veranderingen van de organisaties, het beleid en de buitenwereld.
4. 'What if' scenario's kunnen bouwen.

Om de zogeheten variabiliteit in ketens te beheersen kan PMJ frequentere tijdreeksen modelleren. De volle potentie van PMJ kan worden benut wanneer de variabiliteit in beeld is: Variabiliteit kan worden meegenomen in de PMJ en kan zo de prognoses verbeteren. Vervolgens kan worden bekeken of de bestaande mate van variabiliteit een onveranderbaar gegeven is, of dat men de variabiliteit kan reduceren met een betere capaciteitsplanning tot gevolg.